

Nr 67.

Ankom till riksdagens kansli den 23 mars 1928 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående lån för anordnande av skyddshem för flickor m. m.

(3:e avd.)

Uti den till riksdagen den 4 januari 1928 avlätna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov (nr 1) har Kungl. Maj:t under utgifter för kapitalökning, Bil. 6, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, bland utgifter för kapitalökning, att utgå av tillfälliga lånemedel, under rubriken fonden för låneunderstöd såsom reservationsanslag till lån för anordnande av skyddshem för flickor beräkna ett belopp av 245,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen avlåten, den 3 februari 1928 dagtecknad proposition, nr 67, vilken hänvisats till statsutskottets förberedande behandling, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för sagda dag, föreslagit riksdagen

dels medgiva, att från det ordinarie förslagsanslaget till skyddsuppfostran må utgå hyra m. m. för två skyddshem för flickor, anordnade det ena av en i anslutning till Stockholms kyrkliga socialråd för ändamålet bildad förening och det andra av Göteborgs diakoniss-sällskap, ävensom ersättning för icke belagda platser i nämnda skyddshem m. m., allt i enlighet med av departementschefen i statsrådsprotokollet över socialärenden den 3 februari 1928 angivna grunder;

dels medgiva

ej mindre att för anordnande av ifrågavarande skyddshem må beviljas lån till först avsedda förening med 100,000 kronor och till Göteborgs diakoniss-sällskap med 135,000 kronor,

än även att för anordnande av ett skyddshem må till Stockholms stadsmission, utöver förut erhållet lån, beviljas ett lån å ytterligare 10,000 kronor;

dels ock bland utgifter för kapitalökning, att utgå av tillfälliga lånemedel, under rubriken fonden för låneunderstöd såsom reservationsanslag till lån för anordnande av skyddshem för flickor m. m. anvisa ett belopp av 245,000 kronor.

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

Enligt lagen den 6 juni 1924 (nr 361) om samhällets barnavård kunna numera barn, vilka befinnas så vanartade, att särskilda uppfostringsåtgärder krävas för deras tillrättaförande, omhändertagas för skyddsuppfostran ända intill fyllda aderton år.

För beredande av skyddsuppfostran skall enligt föreskrift i 43 § 1 mom. av nämnda lag för varje landstingsområde och stad, som ej deltagar i lands-ting, finnas skyddshem med erforderligt antal platser.

Enligt bestämmelserna i 2 och 3 mom. av samma paragraf skola vissa grupper av vanartade, vilka icke lämpligen kunna uppfostras i dylika skyddshem, där så kan ske intagas i särskilda, för sådana barn avsedda skyddshem (centralanstalter). Stadgandena i 2 mom. hava avseende å vanartade barn över 15 år samt med grövre vanart behäftade barn under 15 år, och föreskrifterna i 3 mom. avse sådana vanartade, som på grund av kroppsel- eller sinnessjukdom, vanförhet eller annan kroppslig eller andlig brist eller svaghet lämpligen böra uppfostras avskilda från andra.

I propositionen nr 150 till 1924 års riksdag med förslag till lag om samhällets barnavård hade, bland annat med hänsyn därtill att det av ekonomiska skäl vore önskvärt att undvika anordnande av nya statsanstalter, framhållits såsom lämpligt, att hela den uppfostringsverksamhet, varom i sistberörda båda moment av lagen vore fråga, bedreves av ett antal föreningar och stiftelser i dem tillhöriga eller av dem för ändamålet anordnade anstalter.

Vid anmälan till 1925 års statsverksproposition av frågan om anslag till skyddsuppfostran framhöll vederbörande departementschef, att de för vissa grupper av vanartade avsedda skyddshemmens inrättande genom därför väl kvalificerade enskilda organisationers försorg innebure en särdeles lycklig och bland annat även ur ekonomisk synpunkt för staten fördelaktig lösning.

Följande överenskommelser om inrättande av dylika skyddshem för flickor hava — efter det frågan i varje fall varit föremål för prövning av riksdagen — därefter träffats, nämligen:

1) med Drottning Sophias skyddshem i Stockholm om mottagande där av 10 flickor;

2) med svenska diakoniss-sällskapet om mottagande å hemmet Mossebo i Viebäck av högst 18 flickor;

3) med samariterhemmet i Uppsala om anordnande i Morängen av ett skyddshem för högst 18 flickor; samt

4) med Stockholms stadsmission om anordnande vid Edesta av ett skyddshem för högst 25 flickor.

De tre förstnämnda av dessa överenskommelser avse flickor, som omförmälas i 2 mom. av 43 § i lagen om samhällets barnavård, medan den sistnämnda överenskommelsen avser flickor, som omförmälas i 3 mom. av samma paragraf.

I statsrådsprotokollet har departementschefen, under åberopande av utredning i fråga om behovet av platser å skyddshem, vilken utredning verkställdes av statens inspektör för fattigvård och barnavård samt skyddshemsinspektören, framhållit, att denna utredning oförtydligt gäve vid handen, att det tillgängliga antalet platser å skyddshem för sådana — i barnavårdslagens 43 § 2 mom. avsedda — vanartade flickor, vilka på grund av sin ålder eller vanartens beskaffenhet icke lämpligen kunde uppfostras tillsammans med andra vanartade, vore alldeles otillräckligt. Medan det nu befintliga antalet platser uppginge till 46, kunde antalet av dem, som krävde uppfostran i dylika hem men för vilka plats icke kunde beredas, uppskattas till minst 150. Det syntes därför vara ofrånkomligt att genom anordnande snarast möjligt av nya dylika skyddshem bereda möjlighet till en tillfredsställande uppfostran av åtminstone någon del av de flickor, som vore i behov därav. Härigenom skulle även den nu förefintliga olägenheten, att i samma skyddshem måste sammanföras äldre och svårare vanartade flickor med yngre och mindre vanartade sådana, kunna i viss mån avhjälpas.

Departementschefen har nu framlagt förslag till avtal — i överensstämmelse med av Kungl. Maj:t tidigare fastställd överenskommelse mellan Kungl. Maj:t och Kronan samt samariterhemmet i Uppsala — med Stockholms kyrkliga socialråd och Göteborgs diakonissällskap, enligt vilka avtalsförslag de båda institutionerna åtagit sig att med statens hjälp i form av lån m. m. upprätta och driva skyddshem av ifrågavarande beskaffenhet för respektive 20 och 25 flickor av den kategori, som avsåges i 43 § 2 mom. i lagen om samhällets barnavård.

Ifrågavarande avtalsförslag finnas intagna å sid. 7—9 i statsrådsprotokollet.

Departementschefen har tillstyrkt, att avtal i huvudsaklig överensstämmelse med de från nämnda båda institutioners sida nu godkända grunderna måtte åvägbringas samt förordat, att Stockholms kyrkliga socialråd och Göteborgs diakonissällskap måtte tilldelas de i avtalen omförmälda statslånen å respektive 100,000 kronor och 135,000 kronor.

Slutligen har i propositionen till behandling upptagits en framställning från Stockholms stadsmission, som tidigare beviljats statslån å 145,000 kronor för inrättande av förenämnda skyddshem vid Edesta, att för samma ändamål erhålla statslån å ytterligare 10,000 kronor.

Ifrågavarande lån å 145,000 kronor beviljades stadsmissionen på Kungl. Maj:ts förslag av 1926 års riksdag.

Rörande stadsmissionens berörda framställning har departementschefen erinrat om att beloppet för det tidigare beviljade statslånet utmärts med hänsyn till att kostnaderna — sådana de då kunde beräknas — för uppförande och inredande av ifrågavarande skyddshem skulle kunna i stort sett till fullo bestridas med detsamma. Då nu av skäl, som i ärendet anförts, dessa beräkningar visat sig hava varit för låga, har den påkallade jämkningen uppåt av det förra lånebeloppet synt vara befogad. Mot storleken av det ifråga-

satta ytterligare lånet eller 10,000 kronor har departementschefen i likhet med statskontoret i avgivet utlåtande i ärendet icke haft någon erinran att framställa. I samband härmed har framhållits, att den numera av stadsmissionen föreslagna säkerheten för lånet måste anses fullt godtagbar samt att för lånet i övrigt torde böra gälla samma villkor som beträffande det förut beviljade lånet.

Utskottets
yttrande.

Den i ärendet förebragta utredningen har synts utskottet tillfyllest ådagalägga, att det tillgängliga antalet platser å skyddshem för sådana, i barnavårdslagens 43 § 2 mom. avsedda, vanartade flickor, vilka på grund av sin ålder eller vanartens beskaffenhet icke lämpligen kunna uppfostras tillsammans med andra vanartade, är otillräckligt. Behovet av att ett ytterligare antal dylika platser beredes lär förden skull vara uppenbart.

Enligt Kungl. Maj:ts nu föreliggande förslag skulle efter avtals avslutande mellan Kungl. Maj:t och kronan samt Stockholms kyrkliga socialråd och Göteborgs diakonissällskap två nya skyddshem anordnas för 20 respektive 25 flickor under vissa i propositionen angivna villkor.

Till det sålunda framlagda förslaget har utskottet ansett sig böra giva sin anslutning, och utskottet har ej heller funnit skäl till erinran mot de i avtalen föreslagna villkoren.

Då utskottet ävenledes funnit sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts framställning om beviljande av ytterligare lån åt Stockholms stadsmission för anordnande av ett skyddshem, får utskottet alltså hemställa,

att riksdagen må

a) medgiva, att från det ordinarie förslagsanslaget till skyddsuppfostran må utgå hyra m. m. för två skyddshem för flickor, anordnade det ena av en i anslutning till Stockholms kyrkliga socialråd för ändamålet bildad förening och det andra av Göteborgs diakonissällskap, ävensom ersättning för icke belagda platser i nämnda skyddshem m. m., allt i enlighet med i statsrådsprotokollet den 3 februari 1928 angivna grunder;

b) medgiva

ej mindre att för anordnande av ifrågavarande skyddshem må beviljas lån till först avsedda förening med 100,000 kronor och till Göteborgs diakonissällskap med 135,000 kronor,

än även att för anordnande av ett skyddshem må till Stockholms stadsmission, utöver förut erhållet lån, beviljas ett lån å ytterligare 10,000 kronor; samt

c) bland utgifter för kapitalökning under rubriken fonden för låneunderstöd såsom reservationsanslag till lån för anordnande av skyddshem för flickor m. m. anvisa ett belopp av 245,000 kronor.

Beträffande sättet för täckande av sistnämnda anslag kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande.

Stockholm den 23 mars 1928.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Närvarande: se under utlåtandet nr 66.